

Udby Times

UDBY TIMES

DECEMBER 2014

Årets julehjerte uddelt som fortælling

Fredag den 28. november kl. 16, som annonceret i Ugebladet for Møn, samledes 11 af landsbyens beboere i Wedeles Hus i Udbygade 4 og oplevede en fantastisk fortælling om landsbyen fortalt af fortæller Tina Corneliussen, hvis mormor og morfar boede i Udbygade engang.

Det satte gang i hukommelsen for dem af de fremmødte som levede deres liv i Udby for mange år siden.

Årets julehjertermodtagere
Henrik Wedele og Ruth Petersen
bød på gløgg og klejner og et

stykke af årets julehjerterkage.

Se herunder fortællingen som de fremmødte oplevede, og som Udby Times synes at resten af landsbyen ikke skal gå glip af.

God fornøjelse ønsker Udby Times

Af Susanne Rosenild

Fylgen fra Udby

I det gamle Norden sagde man, at mennesker har et "Fylge" i sit liv. Noget eller nogen der altid er med en - forældre, naturen, troen, drømmene, dyrene, minderne eller historierne. Sætter man sig under et af landsbyens gamle kastanjetræer og lytter, så risikerer man at høre en hvislen og hvisken fra den store trækrone. Her har vinden blæst igennem mange årtier. Vinden er vis, den blæser alle vegne, den har været alle steder og den har set og hørt alt, når det var værst og når det var bedst. Lytter man godt efter, så hvisker landsbyens gamle Fylgen fra trætoppen;

Folk i denne landsby har meget travlt, de arbejder hårdt hver dag og ofte arbejder de videre om aftenen. Der er ikke mange da-

Tina Corneliussen fortæller om tidligere tider i Udby, historier hendes bedsteforældre, der har boet i landsbyen har fortalt hende.

ges hvile eller sammenkomster. Ikke mange besøger hinandens hjem for at spise eller drikke sammen. Folk stopper kun sjældent hinanden på gaden for at snakke. I stedet, siger Fylgen, har folket travlt, de har travlt

med at køre i deres biler fra det ene sted, til et andet, og fra det andet sted, til det ene.

De har travlt med at tjene penge, købe og sælge, holde hus og se fjernsyn. *(Fortsætter side 4-5)*

Formål

Formålet med **Udby Times** er først og fremmest at skabe en positiv dialog, udvikling og oplysning mellem os beboere i Udby.

Vi er ikke så mange husstande i Udby, men hver husstand har sin egen historie, viden og ressourcer, som mange kan drage nytte og glæde af ved at dele med hinanden til fælles fordel.

Udby Times forsøger at give indbyggerne viden om historien som i tidernes morgen har udformet Udby samt kendskab til nye ideer, dvs. nyt og gammelt i positiv forening.

Avisen omhandler også den smukke natur Udby er omgivet af, blandt andet årstidernes skiften og fortællinger, om de små pudsigheder naturen byder på.

Udby Times er en avis til glæde for det fælles landsbyliv.

Redaktionsgruppen:

Lizzie Holm, Udbygade 13

Susanne Rosenild og Chris Poole, Udbyvej 11

Annelise Nielsen, Udbygade 40

Helle Hemmingsen, Kirkemosevej 22

Flemming Schmidt, Udbyvej 12 (korrekturlæsning)

Avisomdelere, Flemming Schmidt og Johnny Hansen

Kontakt redaktionen på email:

udbyt看timesinfo@gmail.com

Fra redaktionsgruppen

Når du får den næste udgave af Udby Times i begyndelsen af 2015, vil det være det niende år at avisen udkommer. Utroligt som tiden går. Det betyder at **Udby Times fylder 10 år i 2016!**

Vi har et år til at indsamle ideer til hvordan vi skal fejre avisens 10 års jubilæum. Har du en ide, hører vi gerne fra dig.

I år har vi fået fire forslag til hvem der skulle være modtager af **årets julehjerter** og vi i redaktionen er rigtig glade for interessen og opbakning til initiativet. Tak for alle forslag.

Et par af de forslag vi modtog var personer, der tidligere har fået julehjertet. Vi har kigget i arkivet og har fundet ud af at vi har givet julehjertet til følgende:

2008: Antonius Nielsen for sin artikel serie om hans lange liv på Møn.

2009: Bjarne Hemmingsen

for hans fugle artikler og for bygning og opsætning af fuglekasser i Udby Skov.

2010: Udby Landsbylaug for deres arbejde med byens forskønnelse.

2011: Børge Hansen for at etablere og give adgang ad en sti der forbinder Kirkemosevej med Stege Skov.

2012: sprang vi over

2013: Thorkild Sørensen og Bjarne Hemmingsen for deres arbejde med Udbys spildevand og gennemførelse af borgermødet om emnet på Hotel Stege Nor.

2014: Henrik Wedele og Ruth Wedele Petersen for at skabe fest, farve og liv med deres gårdbutik, se artiklen et andet sted i avisen.

Og hvem skal få julehjertet næste år? Kom gerne med forslag i løbet af 2015.

Vi ønsker alle i Udby en glædelig jul og et godt nyt år.

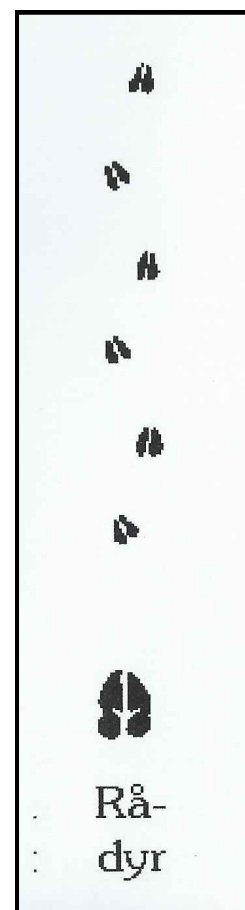
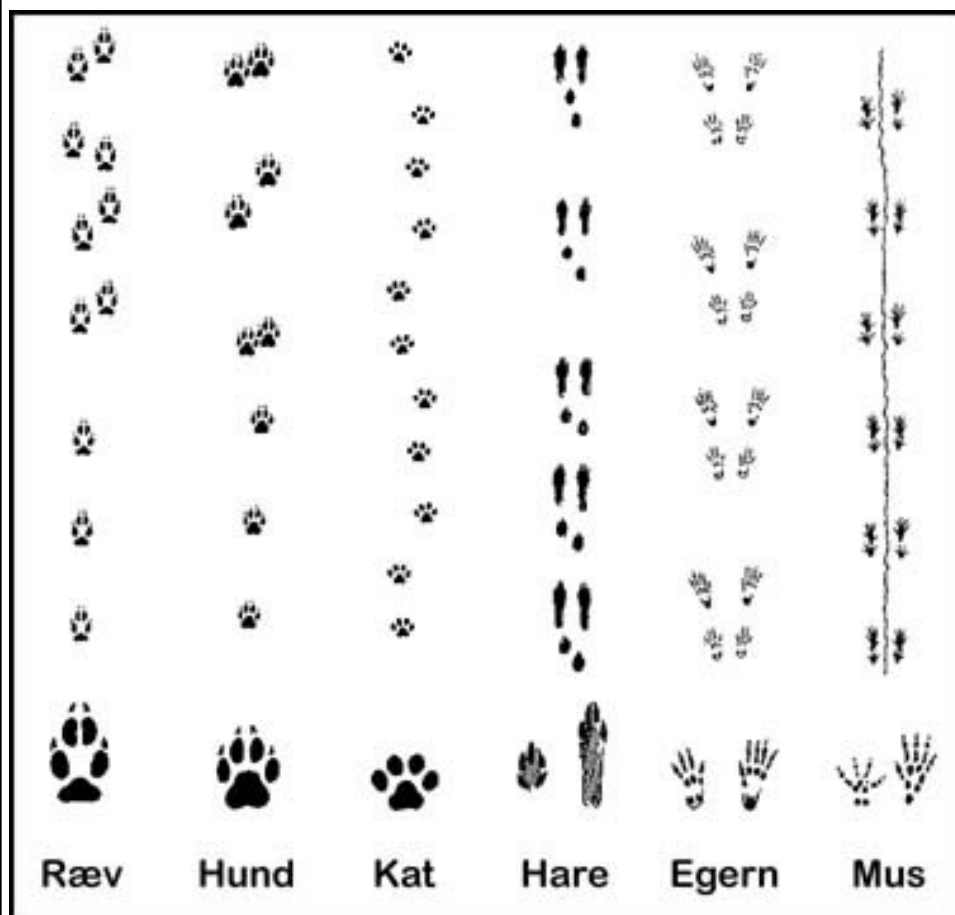
I skoven

På en solskinsdag sidst i november er skoven rigtig flot. Inden den første frost er der stadig grønne blade mellem alle de gule, røde og brune. Sjove svampe i skovbunden og på træstammer. Hyben på hunderoser og bær på slåenbuske. Lærke- og ellekogler til juledekorationerne. I Udby Skov er der to plantninger med småbla-

det lind, som skal bruges til frøavl. Nu er lindetræerne så store, at rådyrene ikke skader dem, så derfor er trådhegnet taget ned. Træernes nederste grene er fjernet, og når det bliver "høsttid" lægges et dækken under hvert træ, så træets frø kan indsamles. Således bliver Udby Skovs lindetræer forældre til nye træer rundt om i landet.

Måske får vi et drys sne, og så er det altid spændende at finde dyrespor.

(Fortsættelsen fra forside) **Men der var engang**, hvisker Fylgen, hvor det var helt anderledes. Der var liv i landsbyen, åbne døre og sammenhængskraft. Børnene legede med hinanden i gaderne og alle var sammen. Engang fandtes der alene i denne landsby både smede, tømrer, mureren Bosen, vognmænd, skraldemanden, sygigen Ebba, bageren, købmanden, brugsen, Gartner Virkelyst, skomagere, brødkusken, mælkekusken og gårdejerne, der først boede inde i byen, men siden flyttede ud, væk fra byen.

Og folket i byen, de havde deres **Forsamlingshus**. Her var danseskolen 'Brun Jørgensen', Gymnastikforeningen, Selskabelige forening, mejerigeneralforsamlingen, dilettantspillet og ikke mindst fastelavnsfesterne, hvor børnene var klædt ud i eventyrlige hjemmesyede dragter og udklædninger, de slog katten af tønden og legede. Mændene sad i rummet ved siden af og spillede kort, røg cigarer og kiggede efter kvinderne. Og kvinderne, de kiggede efter mændene og børnene, mens de lavede mad, serverede, ryddede op og snakkede.

Der var også Ringridning i byen, en gang om året, hvor ringen blev spiddet nede i Strædet. De sidste år, inden det hørte op, foregik det i fuld fart ned ad Smedebakken. Og hvert år tog skolebørnene på udflugt i hestevogn til Ulvshale.

Mange mænd arbejdede på suk-

kerfabrikken, de cyklede dertil, hvis der var cykeldæk ellers måtte de køre på cykler med hårde gummidæk. Om vinteren stangede de ål på isen - det var hårde vintre dengang - og tider! folk var så fattige, så fattige, at de 'tog stød op' i skoven, de gravede rødder eller sprængte dem, så de kunne fyre op. Der var **ikke råd til træ** at fyre med.

Dengang var der ingen vand i husene, Ingen fjernsyn, ingen elektricitet, ingen biler, toiletter eller legetøj. Lokummet var en spand i udhuset, der blev tømt og gravet ned i haven. Derfor havde alle dengang en masse regnorme og flotte haver med blomster og store, sunde grøntsager.

Lyset i husene var petroleumslamper. Og legetøjet var chokoladesølvpapir, som børnene glattede ud med neglen og puttede, fint, foldede ind mellem siderne på en bog eller de byttede glasskår, nogle gange flotte, fine glasskår med blomster på.

Senere, i en anden tid, **legede børnene sammen** nede ved forsamlingshuset. De legede dåsegemme og hinkerude, skøjtede på is eller hoppede på isflager om vinteren.

De pressede blomster om sommeren og lagde påklædningsdukker med deres tøj i folder i ugeblade, de byttede glansbilleder og opbevarede fine servietter i skoæsker. Børnene gik også i skole, først hos Hr. og Fru Tinghus i den gamle skole, hvor botanik, geografi og svømning var vigtige og fremtrædende fag. Hver eneste dag bragte

børnene en blomst til skolen og lærte navnet på den, både på dansk og latin.

Og hver dag (om sommeren, red.) i sidste time cyklede de til **klosterskov og badede**, børnene skulle lære at svømme. Senere, da det blev Hr. og Fru Poulsen der underviste, kørte man til Stege. Ind til badehusene ved Langelinje, hvor den lange bro strakte sig ud i vandet, ud til de små omklædningshuse for enden - et for mænd, et for kvinder og et for børn.

Alle familier havde en gris og hvert år til **jul, kom slagteren** og slagtede grisen. Man spiste gris til jul, deraf kommer navnet sulebord. Man spiste ikke gås eller and, som det er almindeligt i dag.

Det var først det bedre borgerskab, der begyndte på julegås, for gæssene og ænderne de passede sig selv, og inde i de større byer kunne man jo ikke holde gris.

Landsbyen havde også deres ænder. Ænderne fællesbadede i gadekæret, og ved aftentide, når hegnet blev åbnet, spadserede alle andefamilier af sig selv hver til sit hjem, hvor de boede.

Mange arbejdede sammen, både mænd, kvinder og børn. De lugede roer, høstede og tærskede sammen. Der var kun et tærskværk i byen og når det var høsttid, fulgte børnene med tærskværket rundt fra gård til gård. Alle holdt sammen og hjalp hinanden. Det var en slags andelsby og engang købte landsbyen en **vaskemaskine**, der gik på runde, fru Jensen om mandagen, Jørgensen om tirsdagen, >>

Nielsen om onsdagen osv osv. Det var børnenes opgave, at transportere vaskemaskinen rundt fra hus til hus. Det var nyt, anderledes, fremmed og moderne, dengang Harry og Thea, Elly og Ellens forældre blandt de **første i byen fik telefon og senere fjernsyn**. Og man var heldig, hvis man fik lov at se på fjernsynet eller afprøve telefonen.

Heldigvis, suser Fylken, er der endnu et sted i denne landsby, hvor døren er åben.

Hos Henrik og Ruth Wedele mødes

folk og taler med hinanden. Deres Hus er fuld af liv og varme. Her hilses folk velkommen af blomster i festlige farver, af sommerens første jordbær, af grøntsager fra deres egen by, af vinterens grønne gran, af sager for sjæl og øje og uld til frosne fødder. Det er landsbyens samlingspunkt, et mødested, et byens hjerte. Her finder man byens hjælpende hånd, sneploven og selvfølgelig **hjerstarteren!**

Fylgen fortæller, at det altid er sorgeligt når en dyreart uddør, en butik

lukker ned eller en håndværker forsvinder, for hver gang mister mennesket en vinge. Men så længe mennesker passer på deres vinger, hvisker Fylgen, så længe de værner om deres sange, danse og ritualer, dyrene, planterne, historierne, fællesskaber og slægtskaber. Så længe de passer på hinanden og holder deres sind og døre åbne - så længe kan verden ikke gå under.

En Hyldest til Henrik og Ruth Wedele af Tina Corneliussen og Udbys Fylger .

Sidste nyt fra Trafikgruppen i Udby

Angående de nye trafiktiltag i landsbyen, så er der tydeligvis sket en sænkning af hastigheden langs Udbyvej på landsbystrækningen efter at bumpene er blevet etableret. Også de hvide streger i 2 i 1 vejbanen virker tryghedsskabende.

Trafikgruppen har spurgt vejingeniør Jon Petersen fra afdeling for Trafik- og Park i kommunen om trafikindsat-

sen på Udbygade og afventer at få de seneste resultater fra en ny tælling. Han fortæller at der er foretaget trafiktællinger på Udbygade både i 2012 og i 2014.

Desuden siger Jon Petersen at, "Umiddelbart giver disse tællinger ikke anledning til, at vi prioriterer en indsats særlig højt pga. hastigheden. En afmærkning på kørebanen kunne

dog måske komme på tale som et tryghedsfremmende tiltag. Efter aftale med bylauget vil vi dog udføre to tællinger mere – én i hver ende af Udbygade. Disse kan naturligvis give anledning til, at der er behov for at etablere hastighedsdæmpende foranstaltninger ved indkørslerne til byen."

Venlig hilsen Trafikgruppen

Få en bank der kender dig

▶ **Stærk på relationer - værd at anbefale**

Overvejer du at skifte bank?

Møns Bank er en aktiv lokalbank, som klarer alle dine bankforretninger lokalt med specialister, rådgivere og en administration, som du kender - og som kender dig. Vi er der altid, når du har brug for os!

Få en bank der kender dig - kontakt Møns Bank allerede i dag på telefon 55 86 15 00.

MønsBank
www.moensbank.dk

Banken med stærke relationer - værd at anbefale

REKLAME | DESIGN | TRYK

BORG

<p>Skilte Tryksager Layout Bilreklamer Facadedeko Tøjtryk Logodesign Folietekster Plakater</p>	<p>Visitkort Brochurer Løsark Klistermærker Banner Canvastryk Musemåtter Kopper m/tryk Stempler</p>
--	---

Kostervej 2F - 4780 Stege
Tlf. 5581 1999
www.borgreklame.dk
grafisk håndværk

Gratis Udby Times til alle i landsbyen - giv et bidrag

Der blev i 2012 samlet over 5000 kr. ind gennem bidrag fra folk i landsbyen, så Udby Times kunne blive trykt og leveret i alles postkasse helt gratis.

De penge har kunnet dække trykningen af Udby Times helt indtil nu. Men nu er pengene sluppet op.

Derfor vil Udby Times appelle-

re til folk om igen at give et bidrag ved at indbetale et beløb på Udby Times konto i Møns Bank. 6140 1022126.

Se også information om bidrag på www.udbytimes.dk.

Kassereren i Udby Times holder styr på bidragene, hvis I ved indbetaling gør opmærksom på at beløbet er til trykning af avis.

Hvis der indsamles nok på denne måde sparer vi tid på ikke at skulle gå rundt til hver enkelt dør og bede om bidrag.

Venlig hilsen Udby Times

JULESTUE PÅ UDBYGADEN 13 HOS LIZZIE OG JOHNNY I DECEMBER MÅNED

HÅNDRØRTE SÆBER & CREMER

* HÅNDSYEDE TASKER

* HÅNDSSTRIKKET BØRNETØJ

* HJEMMELAVET SYLTETØJ m.m.

* ALT ER FREMSTILLET AF NATURLIGE RENE
RÅVARER

ALTID TID TIL GODE RÅD OM HUDPLEJE

GRATIS CAFFÉ LATTE/ THE

Hvad skal der ske i Udbygade?

Jeg har været rundt og spurgt flere på Udbygade om hvad de mener, der skal gøres med trafiksanering i Udbygade, nu hvor der er sket en del på Udbyvej. Der kom forskellige meninger frem fx:

”Der skal køres 40 km indenfor byskiltene. Men ingen bump und-

tagen ved indgangen til landsbyen”, mener **Bente Petersen**, Udbygade 3 ”Og hjåttænderne ved Udbygade/Udbyvej kryds er for langt tilbage i forhold til at kunne se kørende fra venstre”, siger hun også. De burde flyttes frem for at forbedre sigtbarheden.

Søren Deleuran, Udbygade 63 mener at især mange landbrugs køretøjer kører alt for stærkt. ”Mit hus ryster når de kører med fuld fart igennem landsbyen,” siger han. Men også privatbiler kører hurtigt. ”Der skal være en 40 km zone ligesom på Udbyvej”, er hans forslag. Og bump eller andre fysiske forhindringer der tvinger folk til at overholde fartgrænsen.

Ruth Wedele Petersen, butiksejer, Udbygade 4, har observeret at folk kører pænere på Udbygade efter tiltagene på Udbyvej.

Hun går også ind for at indføre en 40 km zone i hele Udbygade. Men ingen bump, medmindre de er placeret ved indgangen ud for landsby skiltene.

Caspar Andersen, Udbygade 21, bestyrelsesmedlem i landsbylaug skrev i en email ”Ang. trafikikkerheden på Udbygade så har jeg drøftet dette med udbylauget, og der er enighed om, at vi ikke finder det nødvendigt med tiltag i form af fx. vej bump eller andet for at øge trafikikkerheden her, da der bliver kørt fornuftigt på Udbygade.”

Tak til alle der gav sig tid til at blive interviewet til artiklen.

Se artiklen fra trafikgruppen et andet sted i avisen.

Af Chris Poole

Wedeles Hus Udbygade 4

Gran og juletrær

Blomster, frugt og grønt

Brugskunst, m.m.

Gratis gløgg/kaffe/klejner

Hver weekend indtil jul

Åben 11-17 alle dage

Telefon: 6048 8866

Vilde katte i Udby Skov - Del 2

Dyreværnsorganisationer anslår, at 500.000 herreløse katte strejfer rundt i Danmark uden nogen ejer at komme hjem til. Til sammenligning er der cirka 650.000 ejerkatte på landsplan, iflg en artikel i Politiken den 22. september. Danmark drukner i katte. Hvor mange katte vi har i Udby, både med og uden ejere er der ingen der ved.

I uge 39 gik dyreværnsforeninger landet over sammen om at skabe fokus på aspekter og konsekvenser af det store antal katte i Danmark med kampagnen 'Danmark svigter kattene.'

Internaterne er pressede over hele Danmark og derfor gik de

også sammen om den landsdækkende kampagne, for at gøre opmærksom på katteproblemet.

Dyreværnsorganisationerne oplever flere og flere henvendelser om herreløse katte i nød. Alene fra 2011 til 2013 har Dyrenes Beskyttelses oplevet en stigning i katte på 57 procent.

En af årsagerne til de mange katte er, at katte-ejere ikke steriliserer dyrene.

"Folk synes, det er hyggeligt at have killinger, men så bliver de større, og så kan de ikke komme af med dem og så ender de i papkasser rundt omkring", siger Anne Trane, Internatbestyrer hos Dansk Dyreværn Århus. På den måde kommer der hele ti-

den flere og flere herreløse katte.

"Vi vil gerne have, at ejerne tager et større ansvar. De skal få neutraliseret deres katte, når de ikke kan komme af med killingerne. Vi vil også gerne øge ansvaret hos politikerne og befolkningen i al almindelighed", siger Anne Trane.

I sidste Udby Times skrev jeg om det samarbejde Vordingborg Kommune har med Kattens Værn om at tage sig af de hjemløse katte i kommunen. Man kan læse mere på kommunens hjemmeside under menupunktet "Hunde og katte".

Jeg vil gerne snakke med nogle af de Udby borgere der bor tæt op ad skoven om de vilde katte de evt. får besøg af. Hvis du vil dele dine erfaringer med Udbys vilde katte med Udby Times læsere, kan du kontakte mig på 3051 9777.

Husk også at du kan ringe 1812, hvis du har brug for hjælp til et dyr i nød. Dyrenes Vagtcentral er døgnbemandet alle ugens dage, og betales af Dyrenes Beskyttelse.

Af Chris Poole

Velkommen...

..til et godt samarbejde med home i Stege

Vi glæder os til at hjælpe dig med at finde netop den bolig der opfylder dit behov. Vi står naturligvis til rådighed, og du er velkommen til ligge ind i vores forretning eller blot ringe og få en snak. Særligt du går i salgskøber er du meget velkommen til at kontakte os, for en uforpligtende salgsvurdering. Kontakt os på telefon 55 81 15 51 eller mail: stege@home.dk

MØN
 af Jens Ingberg
 Stege, ejerens nævnte NDC
 Stegevej 16
 4780 Stege

home
 et af vore 216 faste/leje ejendommeagenter

God Jul